

Beding van aanwas niet alleen interessant voor echtgenoten en samenwonenden!

05 februari 2020

Het beding van aanwas is een overeenkomst tussen twee of meerdere partijen die betrekking heeft op een bepaald goed, dat ze samen aankopen of dat zij reeds in onverdeeldheid bezitten, waarbij wordt overeengekomen dat het onverdeelde aandeel van de eerststervende in volle eigendom – of in vruchtgebruik – onder opschortende voorwaarde van het overlijden van de eerststervende, van rechtswege zal aanwassen en dus verkregen zal worden door de overlevende partij(en). Wie het goed uiteindelijk zal verwerven, hangt dus af van een onzekere gebeurtenis, m.n. het vooroverlijden van een van hen.

Het beding van aanwas is een vaak gebruikte planningstechniek tussen echtgenoten of samenwonenden. Voor velen dus geen onbekende materie, temeer omdat een beding van aanwas, indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan, gunstige fiscale gevolgen kan hebben. Ook de Vlaamse Belastingdienst is zeer vertrouwd met het beding van aanwas. Dit kan worden afgeleid uit de hoeveelheid Standpunten en Voorafgaande Beslissingen die er tot op heden werden uitgebracht.

Wanneer is een beding van aanwas *fiscaalproof* voor de Vlaamse Belastingdienst?

In het **Standpunt nr. 17044 van 19 september 2018** verduidelijkt de Vlaamse Belastingdienst dat het beding van aanwas aan een aantal voorwaarden moet voldoen opdat er geen evenredige registratiebelasting of erfbelasting zou verschuldigd zijn (met uitzondering uiteraard van onroerende goederen waarop het evenredige verkooprecht steeds van toepassing is).

Aldus dient het beding van aanwas te worden opgenomen in een notariële akte indien het betrekking heeft op onroerende goederen. Het beding van aanwas moet daarnaast ten bijzondere titel worden aangegaan en mag geen algemeenheid van goederen tot voorwerp hebben. Tot slot dient het beding van aanwas een vergeldend karakter te hebben.

Een beding van aanwas heeft een vergeldend karakter, wanneer er sprake is van gelijkwaardige kansen. Dit vormt het hoofdkenmerk van een kanscontract en vormt dan ook voor de Vlaamse Belastingdienst het belangrijkste element bij de beoordeling van de fiscale gevolgen van een beding van aanwas.

Gelijke kansen impliceren een gelijke levensverwachting en een gelijke inleg. In het **Standpunt nr. 17044 van 19 september 2018** geeft de Vlaamse Belastingdienst aan dat de ongelijkheid van overlevingskansen niet meer kan worden gecompenseerd door een ongelijke inleg, in tegenstelling tot wat vroeger het geval was.

In een **Voorafgaande Beslissing nr. 19013 van 19 augustus 2019** oordeelt de Vlaamse Belastingdienst dat de compensatie van een ongelijkheid in overlevingskansen nog slechts mogelijk is voor een beding van aanwas dat dateert van vóór het **Standpunt nr. 17044 van 19 september 2018**.

Een aantal interessante toepassingen in de praktijk

Een beding van aanwas wordt voornamelijk gebruikt tussen echtgenoten of samenwonenden. We merken op dat een beding van aanwas nog te weinig wordt gebruikt buiten het kader van een huwelijk of een samenwoning. Zo zou een beding van aanwas ook handig kunnen worden gebruikt door personen waartussen geen affectieve relatie bestaat. Denken we maar aan broer(s) en zus(sen) die bepaalde goederen (bv. uit een erfenis van hun ouders) op die manier binnen de familie wensen te houden of zakenpartners, die samen de aandelen van een vennootschap of de activa van hun familiale onderneming aanhouden en op die manier de continuïteit van het bedrijf willen garanderen na overlijden.

Wacht niet te lang ...

We hebben vastgesteld dat de Vlaamse Belastingdienst een veel strengere aanpak hanteert ten aanzien van een beding van aanwas gesloten door oudere partners met een zeker leeftijdsverschil dan wat vroeger het geval was. Zo heeft Vlabel in het verleden al aanvaard dat een leeftijdsverschil van 6, 8 of 15 jaar het karakter van een kanscontract niet in het gedrang brengt.[1] Ook de rechtspraak aanvaardt een verschil in leeftijd van 10, 14 of 16 jaar[2].

De (on)gelijke levensverwachting wordt thans beoordeeld aan de hand van tabellen die de gemiddelde levensverwachtingen voor mannen en vrouwen in België weergeven. Uit de beslissingen van de Vlaamse Belastingdienst kan echter niet worden afgeleid welke sterftetabellen worden gebruikt om de gemiddelde levensverwachtingen voor mannen en vrouwen te beoordelen. Er wordt in elk geval van uitgegaan dat een man gemiddeld 79 jaar oud wordt en een vrouw gemiddeld 83 jaar. Uit een aantal recente voorafgaande beslissingen van de Vlaamse Belastingdienst kunnen we besluiten dat, hoe ouder men een beding van aanwas aangaat, hoe sneller er door de Vlaamse Belastingdienst wordt geoordeeld dat er sprake is van een ongelijke levensverwachting[3].

Dit zorgt ervoor dat de leeftijd en het leeftijdsverschil van de aanvragers meer en meer een cruciale rol spelen bij de beoordeling door de Vlaamse Belastingdienst.

Dit is betreurenswaardig, aangezien het beding van aanwas juist een techniek is om echtgenoten of samenwonenden te beschermen tegen een plots overlijden van een van hen.

Om deze tendens enigszins tegen te gaan, lijkt het ons aangewezen om partners met een leeftijdsverschil aan te moedigen een beding van aanwas te sluiten op een zo jong mogelijke leeftijd.

Daarbij wordt er ten onrechte van uitgegaan dat een beding van aanwas de partijen voor het leven zou binden. Men kan er namelijk bijvoorbeeld een ontbindende voorwaarde aan koppelen ingeval van echtscheiding, of men kan de overeenkomst aangaan voor een bepaalde periode, dat telkenmale automatisch wordt verlengd voor dezelfde periode, behoudens een geldige opzeg door een van de partijen.

Anticiperen op de problematiek van de ongelijkheid in inbreng

Ten slotte zouden de belastingplichtigen ook kunnen anticiperen op de problematiek van de ongelijkheid in inbreng. Stel, een echtpaar is gehuwd met zuivere scheiding van goederen en alleen de man heeft beroepsinkomsten. Indien hij deze inkomsten zijn hele leven op een rekening in onverdeeldheid laat storten, zal het voor de Vlaamse Belastingdienst veel moeilijker zijn om de ongelijkheid in inbreng aan te tonen, dan wanneer dit gebeurt een aantal jaren vóór het aangaan van het beding van aanwas.

Indien toch blijkt dat er een ongelijkheid in kansen heerst, dat sinds het **Standpunt nr. 17044** niet meer kan worden gecompenseerd, kan men steeds teruggrijpen naar alternatieve planningstechnieken. Voor echtgenoten werd er in de praktijk zeer recent een alternatieve planningstechniek naar voren geschoven door een bijzondere conventionele onverdeeldheid te creëren en deze toe te bedelen via het huwelijkscontract (zie hierover: Laura GOOSSENS en Katrien VAN BOXSTAEL, "Verblijvingsbeding in het huwelijkscontract met betrekking tot goederen in onverdeeldheid tussen echtgenoten: Vlabel spreekt zich uit over de gevolgen op vlak van erf- en registratiebelasting").

Laurenza Koljaj en Katrien Van Boxstael

[1] Zie **Voorafgaande Beslissingen nr. 17046 d.d. 19 februari 2018; nr. 18013 d.d. 19 maart 2018; nr. 17058 d.d. 19 maart 2018; nr. 17025 d.d. 4 september 2017.**

[2] Rb. Turnhout 7 januari 2005, *RAGB* 2006, nr. 6.60; Antwerpen 4 juni 2012, rolnr. 2010/R/3289, onuitgeg.; Antwerpen 30 juni 2015, *T.Not.* 2016, afl. 5, 364.

[3] Enkele voorbeelden van negatieve voorafgaande beslissingen wegens ongelijke levensverwachting: **nr. 19020 d.d. 24 juni 2019; nr. 19038 d.d. 19 augustus 2019; nr. 19033 d.d. 16 september 2019.**